

Ung dialog 2018

En redogörelse om upplägg och resultat

Anjelica Johansson och Sara Kjellberg

Diarienummer:	KS 2018-1064
Datum:	2018-12-20
Handläggare:	[Klicka och skriv]
Organisation:	[Klicka och skriv]

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Bakgrund och syfte	3
3	2018 års upplägg	4
4	Resultat	4
4.1	Trygghet i skolan	5
4.1.1	Mobbning	5
4.1.2	Studiero	6
4.1.3	Omklädningsrum	7
4.1.4	Generella åtgärder	7
4.2	Trygghet på fritiden	8
4.3	Trygghet utomhus	9
4.4	Trygghet på sociala medier	11
4.5	Känner du dig trygg i Linköping?	12
5	Fortsatt arbete	13
	Bilaga 1	14
	Bilaga 2	15
	Bilaga 3	16

1 Inledning

Trygghet i sig själv är viktigt för oss alla och att vara trygg i sig själv innebär att man kan utsättas för okända situationer utan att känna sig utsatt. En del i tryggheten är att man upplever trygghet hemma, utomhus och på jobbet eller i skolan. Man ska kunna vara på sociala medier utan att utsättas för kränkningar. Möts man däremot av otrygghet i form av mobbning, kränkningar eller diskriminering kommer ens trygghet att rubbas.

För att undvika att tryggheten hos ungdomarna i Linköping ska rubbas har vi bjudit in till Ung dialog. Ungdomarnas tankar och förslag kring trygghet i skolan, utomhus, på fritiden och sociala medier kommer du att få läsa om i den här rapporten.

2 Bakgrund och syfte

Sedan 2003 har ungdomsombudens tjänst funnits med syfte att öka ungas inflytande och delaktighet i processer i kommunen. Detta eftersom unga under 18 år inte har rösträtt och därför inte kan påverka i lika stor utsträckning som de som är fyllda 18 år. Då unga påverkas av beslut som politiker tar ska ungdomsombuden föra ungas röst och öka deras delaktighet, så att de får inflytande, främst över de frågor som berör dem.

2005 var första året som Ung dialog anordnades och har sedan dess anordnats regelbundet. Ung dialog är en dag där gymnasieelever ska få träffa politiker och

tjänstepersoner för att diskutera olika ämnen med syftet att öka ungas inflytande. Ungdomar får träffa politiker och tjänstepersoner för att föra fram sina åsikter i olika frågor. För varje år bestäms ett tema av ungdomsombuden som tas upp i olika konstellationer t.ex. föreläsning, workshop eller panelsamtal.

3 2018 års upplägg

I år var temat trygghet, vilket är ett ämne som har belysts av ungdomar under sen sommar och tidig höst 2018. Då trygghet är ett brett tema delades det in i olika grenar; trygghet i skolan, utomhus, på fritiden och på sociala medier. Även enkäten ”om mig” och trygghetsundersökningen togs upp.

Dagen började med ett välkomnande av ungdomsombuden och borgmästare Lars Vikinge som följdes av att eleverna fick svara på några frågor via Menti. Eleverna fick ta del av en föreläsning av Amanda Axelsson som är en youtuber från Linköping. Hon pratade om trygghet på sociala medier, hur näthat kan uppträda och hur man kan hantera detta, men hon tog också upp hur näthatet kan påverka ens självkänsla och självbild. Föreläsningen följdes av en fikapaus och därefter delades eleverna in i små grupper där de fick delta i workshops. Det var sex olika workshops med fem olika aktörer som diskuterade och tog upp de olika grenarna inom trygghet som beskrivits ovan. Dessa aktörer var *Linköpings kommun*, *Region Östergötland*, *Sätt Östergötland i rörelse* och *Byrån mot diskriminering* samt *Stångåstaden*. Vad som togs upp i dessa smågrupper tas upp under resultat. Nämnvärt är också att det på plats fanns kommunpolitiker, en polis och fältverksamheten som agerade lyssnande åhörare.

Ansvariga för workshops:

Linköpings kommun Anders Netin, Magnus Metander

Region Östergötland Emma Hjalte, AnneLie Johansson, Sofia

Sätt Östergötland i rörelse Matti Lejion

Byrån mot diskriminering Ghyslaine Nindorera, Miriam King

Stångåstaden Anando Mesci, Mia Powalko

4 Resultat

Här kommer både svaren på frågorna från Menti och innehållet i smågrupperna att presenteras. Svaren på frågorna som vi ställt via Menti har vi laddat ner från mentimeter.com och det som sagts i smågrupperna med eleverna har antecknats av en sekreterare som satt med i respektive grupp. Det är både svaren från Menti och sekreterarnas anteckningar som ligger till grund för resultatet som beskrivs i detta kapitel.

Då temat var indelat i olika grenar inom trygghet kommer temat att beskrivas utifrån dessa. Enkäten ”om mig” och trygghetsundersökningarna kommer att bakas in i nedanstående kategorier.

4.1 Trygghet i skolan

Trygghet i skolan för eleverna är att man ska känna sig som del av alla andra, d.v.s. att man inte ska känna sig utanför. Detta innebär att alla ska behandlas på ett bra sätt och med respekt oavsett etnicitet, tro, kön, könsidentitet, sexuell läggning eller funktionsnedsättning. Det ska gälla elever emellan, men även mellan elever och lärare. Med detta följer att man ska kunna uttrycka sig hur man vill. Lärarna på skolan ska vara olika och visa att alla sätt att vara på är okej. Man ska inte alltid behöva följa normerna för att bli accepterad och respekterad. Ett sådant klimat tycker eleverna är viktigt för att man ska kunna gå i skolan utan att känna sig utpekad eller mobbad av andra. Det gäller överallt i skolan, på lektionerna, i korridorerna och i matsalen. En trygghet är också att man ska kunna vända sig till både vänner och vuxna om man behöver hjälp. Det kan handla om allt från lugn och ro i klassen till läxor eller hjälp med mobbning. Allt detta kommer att leda till att fler blir bekväma i sig själva och resultatet blir att man känner sig trygg. I det stora hela ska man känna sig säker, inte behöva vara rädd och inte ha några obehagskänslor¹.

4.1.1 Mobbning

Eleverna själva tror att mobbning i hög grad beror på vem man umgås med men även på inre osäkerhet. En elev beskriver att hen kände stor otrygghet trots att hen var en av bråkstakarna. Under workshopen får eleverna titta på statistik över hur trygg man känt sig i skolan och vissa är förvånade över att man på deras skola kände sig tryggare 2017 än vad som upplevs 2018. De tror att det beror på att skolan inte tar tillräckligt med ansvar i frågorna om trygghet, att de har dålig uppföljning i kombination med avsaknad av handlingskraft. De säger också att mobbningen i dag kan vara mer diskret, vilket gör det svårare att upptäcka.

En elev berättar att hon varit utfrysad hela sitt första år för att hon var den enda tjejen i klassen. Hon har rapporterat in mobbning samtidigt som lärarna och ”supermentorerna” inte verkar veta vad de ska göra. När man har försökt att diskutera dessa typer av frågor på mentorstid eller klassråd har inte personal och elever kunnat komma överens, så man borde försöka hitta en annan lösning.

En annan elev berättar att hen inte trivdes i skolan i yngre ålder, men det var inte förrän i högre klasser som man kunde prata om det. När man var yngre och inte följde normerna fick man inte vara med och blev därmed mobbad. Denna elev berättar att hen senare i en ny skola fick en fadder som skulle visa skolan och få

¹ För att se resultat hur många elever som alltid eller ofta känner sig trygga i skolan från ungdomsenkäten ”Om mig”, se bilaga 1.

hen att trivas, men denna fadder hade något problem med personen i fråga och började slå hen. Detta ledde till att hen kände sig otrygg och oduglig. Under denna händelse fanns det ingen att anförtro sig till. Det är enligt eleven i fråga onödigt att tvinga en elev att visa runt en annan elev. När elever gör något de inte vill kan det bli sådana här konsekvenser.

Några andra elever beskriver att de upplever sina lärare nästan som kompisar trots att de är 28 elever i klassen. Men när mobbning och antimobbningsprogram tas upp beskriver vissa att de inte vet om deras skola jobbar aktivt mot mobbning, medan andra vet att skolan driver mycket antimobbningsprogram t.ex. i form av enkäter och temadagar. På frågan om vems ansvar det är att dra igång antimobbningskampanjer så tycker man att initiativ av både elever och vuxna är svaret. Ett förslag är att ta det hela ett steg längre och göra mobbning till ett faktiskt brott så att man får en lagstiftning med påföljder såsom straff för att få folk att inte göra det.

Förslag från eleverna för att motverka mobbning:

- Att ha nolltolerans som mål på alla skolor.
- Istället för temadagar med syfte att motverka mobbning ska man ha ett sammanhang och samhörighet. Delaktighet främjar att man umgås även utanför sin klass. Detta kan vara lättare på en större skola än en mindre, men man ska komma ihåg att kvalitet vinner över kvantitet vad gäller vänner och samhörighet.

4.1.2 Studiero

I diskussionerna om studiero visas att eleverna uppfattar studieron olika på sina skolor. Vissa tycker att man behöver mer stöd från lärarna, medan andra tycker att studieron är bra. En elev berättar att vissa sitter tysta och vissa pratar i mun på varandra och att det inte finns några fasta platser. Lektionerna som en del elever går på har ingen struktur, det blir rörigt. Skillnaden är i detta fall tydlig mellan de olika årskullarna vilka som uppfattar studieron som bra och vilka som inte gör det. Den elev som har en positiv bild av studiero tror att det har att göra med vilka elever som går i respektive årskull och de som upplever motsatsen håller med².

² För att se resultat hur många elever som alltid eller ofta upplever arbetsro på lektionerna i skolan från ungdomsenkäten "Om mig", se bilaga 2.

Förslag från eleverna för en bättre studiero:

- Att använda musik som hjälpmedel samt att ta bort ipadsen då de utgör ett stort störningsmoment. Ipad- station är ett positivt förslag för att komma åt detta problem. Bättre att de hade fått datorer istället, som på några av de andra gymnasieskolorna, eftersom det är lätt att ladda ner spel på ipads.
- Minska elevantalet på lektionerna.

4.1.3 Omklädningsrum

Angående idrotten är det många som känner sig otrygga och obekväma runt omklädningsrummet. Många uppger att det är vid klädombyte och när man ska duscha som är det jobbigaste. Trots att idrott och hälsa borde vara ett ämne där man känner att man duger som man är ger det enligt eleverna mest ohälsa p.g.a. att det är tufft att bli bedömd. Eleverna tycker att ämnet kan vara orättvist eftersom att alla utvecklas olika rent fysiskt, vilket innebär att vissa har bättre förutsättningar än andra. Man måste prestera hela tiden och har man en dålig dag blir betyget i en viss sport eller ett visst moment dåligt. Det här påpekas ske i en ålder när man är som mest osäker i sig själv.

Förslag från eleverna för att motverka otrygghet på idrotten och i omklädningsrum:

- Fler könsneutrala omklädningsrum och toaletter.
- Större omklädningsrum med exempelvis bås eller dörrar både för omklädning och dusch för att slippa känna sig bedömd av de andra i omklädningsrummet.
- Mer individanpassade lektioner och läroplaner och där man utgår från ansträngningen varje elev lägger ned och inte vad den kan. Att även ha andra idrotter på lektionerna så att alla kan få ha en idrott man är duktig på, exempelvis kampsport för den som utövar det på fritiden.

4.1.4 Generella åtgärder

Generella förslag från eleverna för en bättre trygghet i skolan:

- Mer kunskap om var det finns hjälp att söka.
- Bra stöd i studier och i val av dessa.
- Grupperingar och normer gör att ungdomar slutar gå till skolan och det är därmed viktigt att börja prata om normer och vad som gör ungdomar otrygga så att ungdomar inte slutar gå i skolan.

- Läraren ska våga prata med eleverna om sig själv och eleven, detta för att skapa en bra förebild.
- Ta hjälp av kuratorer, lärare, för att börja prata mer öppet om otrygghet. Skapa aktiviteter med alla elever, försöka få en sammanhållning. Men inte bara prata utan att göra något viktigt att få in praktiken för att skapa en trygghet.
- Skolan kan fixa olika aktiviteter som passar in på den linje man går. Göra saker med klassen så man lär känna varandra bättre, eller bara träffas på skolan för att prata om sina upplevelser och lärdomar.

4.2 Trygghet på fritiden

För att uppleva trygghet på fritiden tycker eleverna att man ska kunna göra det man vill utan att bli mobbad/ kränkt för det man väljer att göra. Att ha någon att hänga med och känna att man blir accepterad av andra så att man slipper känna sig ensam är viktigt för den upplevda tryggheten på fritiden. Eleverna belyser också att man ska behandla varandra med respekt för att själv bli respekterad. På fritiden ingår också att man ska ha det bra och säkert hemma samt att veta vart man ska vända sig om någonting händer. Fritiden ska vara rolig, man ska känna sig fri att göra det man tycker om att göra. Eleverna tycker att vänner och familjen skapar trygghet och att bli bra behandlad av närstående leder till att man blir bekväm i sig själv³.

Under workshopen med Matti Leijon från Sätt Östergötland i Rörelse ställdes frågan om någon av eleverna märkt av någon dopning på gymmet som de besöker. De flesta elever besöker inte gymmet regelbundet utan endast när de haft styrketräning i skolan. Både de elever som inte besöker gymmet regelbundet och de som är på gymmet regelbundet har inte märkt av dopning på något av de gym som de besökt. Flera av eleverna uppgav att det som är sämre med gym är att gym har stora fönster och att det går att se in utan problem, vilket gör att eleverna inte vill träna på gym för att de kan bli bedömda av dem som går utanför.

Förslag från eleverna på en tryggare fritid:

- Fritidsgård som också är för ungdomar över 18 år.
- Fler mötesplatser för dem som är mellan 14 och 17 år.

³ För att se resultat hur många elever som alltid eller ofta känner att de duger som de är från ungdomsenkäten "Om mig", se bilaga 3.

4.3 Trygghet utomhus

Trygghet utomhus är nära sammankopplad med trygghet på fritiden. Eleverna tycker att trygghet är att man ska känna att man kan gå ensam en mörk lördagskväll (och andra nätter) utan att känna oro och rädsla. Några elever tycker att landet är trygghet för dem. Det är viktigt att veta vart man kan ringa eller vända sig om det händer något eller om man upplever något obehagligt.

Vad gäller trygghet på allmänna platser i Linköping uppger de flesta att om det är dålig belysning känner de sig otrygga. De flesta undviker att springa i skogen på kvällstid då de upplever en otrygghet och hellre väljer en plats som de är mer vana vid. Detta gäller både kvinnor och män som var med i diskussionerna. En person hade blivit jagad av en okänd man i somras vilket gör att personen fortfarande är uppmärksam om någon går bakom. Det är svårt att säga vad som är faktisk otrygghet och vad som är upplevd otrygghet.

Eleverna känner sig olika mycket trygga beroende på område och delar av områden i Linköping. Människor i olika grupper kan vara skrämmande. En elev funderar då på ”Är det till exempel okej om jag går fram? Hur kommer de reagera?” Några elever tycker att om man är med folk man känner så spelar inte platsen in lika mycket för den upplevda tryggheten.

Tillsammans med Stångåstaden diskuterade eleverna vad som är social trygghet och sa att det är relationer, igenkänningsfaktorer och gemenskap. De pratade om hur man kan skapa ett tryggare bostadsområde och vad som behövs. Under diskussionen sa eleverna att det är viktigt att man kan ta sig till och från olika stadsdelar alla tider på dygnet och att det finns ordningsvakter/ trafikvärdar att tillgå under kvällar, helger och vissa nätter. Genom att hälsa på/ prata med sina grannar, respektera varandra, ha aktiviteter och bygga relationer med grannarna och dem i sitt område skapas det förutsättningar för bättre gemenskap i bostadsområdena.

Det är lättare att åka till ett område man inte varit i om man har sällskap eller om någon man känner möter upp. Många anser att de kan tänka sig att åka med vänner till nya områden, men inte ensam. När man varit där ett par gånger så känner man sig tryggare. Att testa nya aktiviteter med vänner kan också göra det lättare att åka till ett nytt område. Några aktiviteter som kom upp under diskussionerna var: LAN (tävling eller en kväll när man har möjlighet att bara träffa de med samma intresse), konserter, festivaler, teknikforum (möjlighet att träffa andra med samma intresse och testa teknikprylar), träning (styrka) och att involvera unga i planeringen/ skapa egna evenemang med stöd av vuxna.

Många elever håller med varandra om att mer belysning behövs för att skapa trygghet utomhus. Några elever tar upp Domkyrkoparken där det är mörkt och mindre utrymmen. När man är utomhus ska man inte behöva tänka på hur man

skulle försvara sig om man blir överfallen. Otrygghet tycker några elever är när man känner sig förföljd och behöver kolla sig över axeln.

Flera elever återkommer med att fulla människor kan vara skrämmande då det kan kännas att de vill skapa bråk. Det gäller både utomhus och på bussar. Några elever poängterar att det är väldigt bra att Novahuset och fältsekreterare är ute på kvällarna.

Medias roll och hur ryktet sprids har en stor inverkan vad man tycker om de olika stadsdelarna. Det är viktigt att skapa sig en egen bild av hur det är då det finns många förutfattade meningar.

Förslag från eleverna för trygghet utomhus:

- Tillgång till säkra transportalternativ dygnet runt, såsom belysta cykelbanor.
- De som är ute på stan och jobbar för trygghet ska komma till (fri)skolor och fritidsgårdar och informera om sina verksamheter.
- Det ska finnas vakter på andra platser i stan än vid t.ex. pubar/nattklubbar.
- Jobba mer med segregation.
- Fler vakter på bussarna.
- Bevakning av droger på berget i Trädgårdsföreningen.
- Mer belysning i spåret i Lambohov.
- Mer kunskap om att veta vart man ska ringa eller vända sig om det händer något eller om man upplever något obehagligt.
- Fortsätta med Vinterstad i Ljus.
- Mer belysning kring Domkyrkoparken.
- Ha mer belysning på allmänna platser och på cykelbanor då mörker är en stor orsak till otrygghet.
- Fortsatt arbete med Novahuset, fältsekreterare och nattvandrargrupper som är ute på kvällarna.

- Skapa enheter i stadsdelarna, gemensamma lokaler som man kan träffas i. Satsa på mindre lokala butiker där spontana möten med boende i området kan ske.

4.4 Trygghet på sociala medier

Trygghet på sociala medier enligt eleverna är att alla är snälla och att man ska hantera sina sociala medier på ett moget sätt. Man ska kunna lägga upp vilka bilder man vill utan att folk kommenterar negativa saker. Detta gäller även när man skriver, man ska få tycka vad man vill utan att bli trakasserad även om man tycker olika. Man ska inte sprida rykten om andra utan behandla andra som man hade gjort i verkligheten, d.v.s. med respekt. Sociala medier ska vara en plats med ett positivt klimat där det enbart skrivs positiva och hyllande kommentarer där hat och hot inte förekommer, men tyvärr känns sociala medier enligt eleverna inte som en trygg plats då detta förekommer väldigt ofta. En annan trygghet på sociala medier är att ingen ska komma åt ens personliga uppgifter.

Under diskussionen om vad som orsakar otrygghet på sociala medier kommer det upp att det finns vissa ideal som gör att psykisk ohälsa uppstår och man får onda tankar om sig själv, vilket i sig kan resultera i ätstörningar eller andra problem. Vissa av eleverna upplever att det är mest kvinnoideal vilket gör att det är flest kvinnor som drabbas. En elev uttrycker att det kan bero på att tjejer och killar har blivit uppfostrade på olika sätt. Medan killarna har lärt sig att man ska "borsta av sig" och gå vidare, tar tjejer åt sig betydligt mer och är känsligare för kritik. För övrigt tror eleverna att klimatet på skolan kan spela roll för hur klimatet och normerna är på sociala medier. Däremot beskrivs det att om man bara har sina nära vänner på sociala medier så känner man sig tryggare och man blir inte utsatt för mobbning eller näthat. Många uppgav att de endast tittar sitt flöde och inte lägger upp så mycket bilder och det kan också bidra till att man inte blir utsatt.

På frågan om vems ansvar det är att skapa trygghet på sociala medier så är alla överens om att det yttersta ansvaret ligger hos en själv, men alla har tillsammans också ett ansvar i att skapa det sociala klimatet och god sed på sociala medier. Diskussion om huruvida det någonsin kommer gå att skapa ett sådant ansvar eller inte, skiljer sig åt i gruppen. Någon säger att det är idealistiskt att tro att det kan försvinna, medan någon annan tycker att man åtminstone måste försöka.

Eleverna har olika tankar om tryggheten på sociala medier är något som skolan borde ta ansvar för eller inte; någon svarar nej på frågan då sociala medier är ens privata sfär, någon svarar ja om det faktiskt är någon på skolan som mobbar en samt att det är skolans ansvar att erbjuda tid till kurator för att prata om det. Någon ger förslaget att man inte ska gå in på sidan där kränkningarna finns. En annan säger att det borde finnas åldersgräns för sociala medier, dels för kränkningarna men också för att det är beroendeframkallande. På det svarar man att det är lätt att fejka sin ålder och att det inte är någon bra lösning. Däremot är

allmän information om antimobbning på större plattformar, t.ex. kändisars Youtubekanaler positivt då de är många förebilder.

Förslag från eleverna för trygghet på sociala medier:

- Att man pratar om trygghet på sociala medier i t.ex. skolan och berätta hur det kan se ut.
- För att förbättra sin förhållning på sociala medier kan man försöka fokusera på det positiva, uppskatta alla "likes" och inte tänka på alla "likes" man inte fick.
- Ha föreläsningar för att prata om problemen. Få mer kunskaper om hur snabbt saker kan sprida sig via sociala medier och att man borde tänka efter innan man lägger ut något.
- Få mer lärare utbildade i frågan. Så de vet hur man kan förhindra eller hjälpa till när eller innan kränkningarna uppstår.
- Öva på att inte bry sig lika mycket om vad som skrivs och inte ta åt sig.
- Man kan införa förbud mot mobilen under skoltiden. En början kan vara att ta bort de appar som utgör den större anledningen till kränkningarna.

4.5 Känner du dig trygg i Linköping?

De flesta (71 %) av de deltagande eleverna svarar att de känner sig trygga eller oftast känner sig trygga i Linköping. Många svarar att det beror på var de är någonstans. I områden där familj och vänner finns är det tryggt, däremot har eleverna en bild av att vissa gator i Linköping är mer otrygga för att det har hänt saker där tidigare.

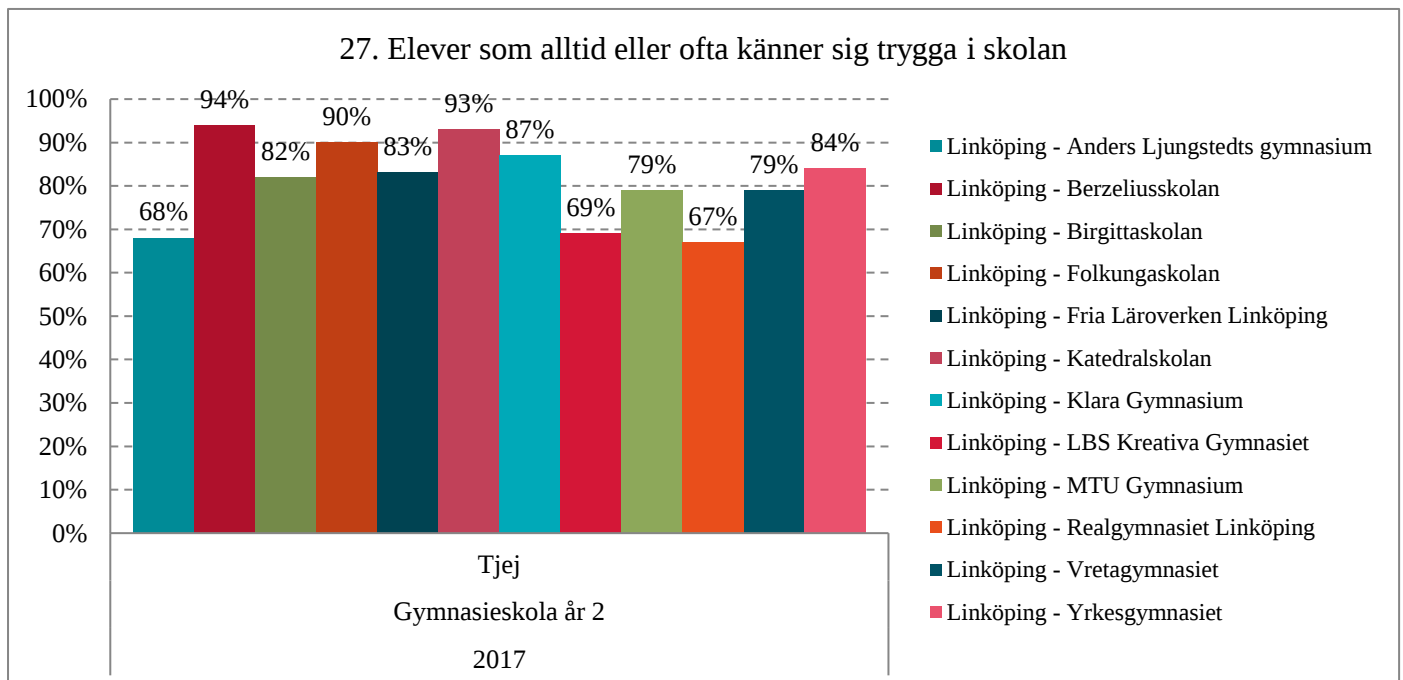
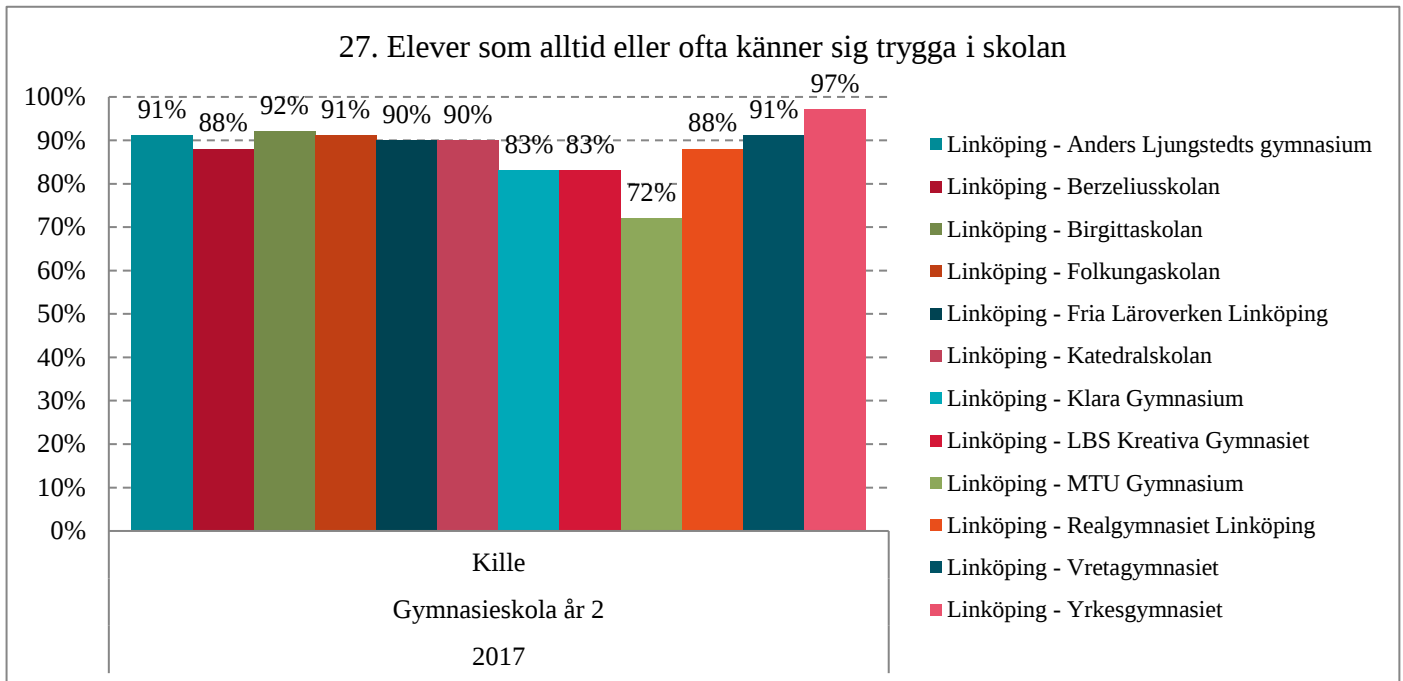
De som har svarat nej motiverar detta att det borde finnas fler vakter ute och det är många som dricker och skriker på en på kvällarna. En elev beskriver att hen har blivit jagad och känner sig därför inte längre trygg. Återkommande är att alkoholpåverkade personer ofta är obehagliga. Någon säger att fulla människor kan vara obehagliga men att de inte måste vara det.

5 Fortsatt arbete

Den här sammanställningen som nu har skrivits ska tas vidare till berörda parter. Dessa är eleverna som har varit med, aktörerna som höll i workshops, politiker och tjänstepersoner. Syftet är att förverkliga det som eleverna har sagt genom att ta den här informationen till dem som jobbar med det. Det är också viktigt att uppdatera eleverna om vad som händer längs vägen, eftersom om en förändring inte sker så snabbt som man kanske har förväntat sig.

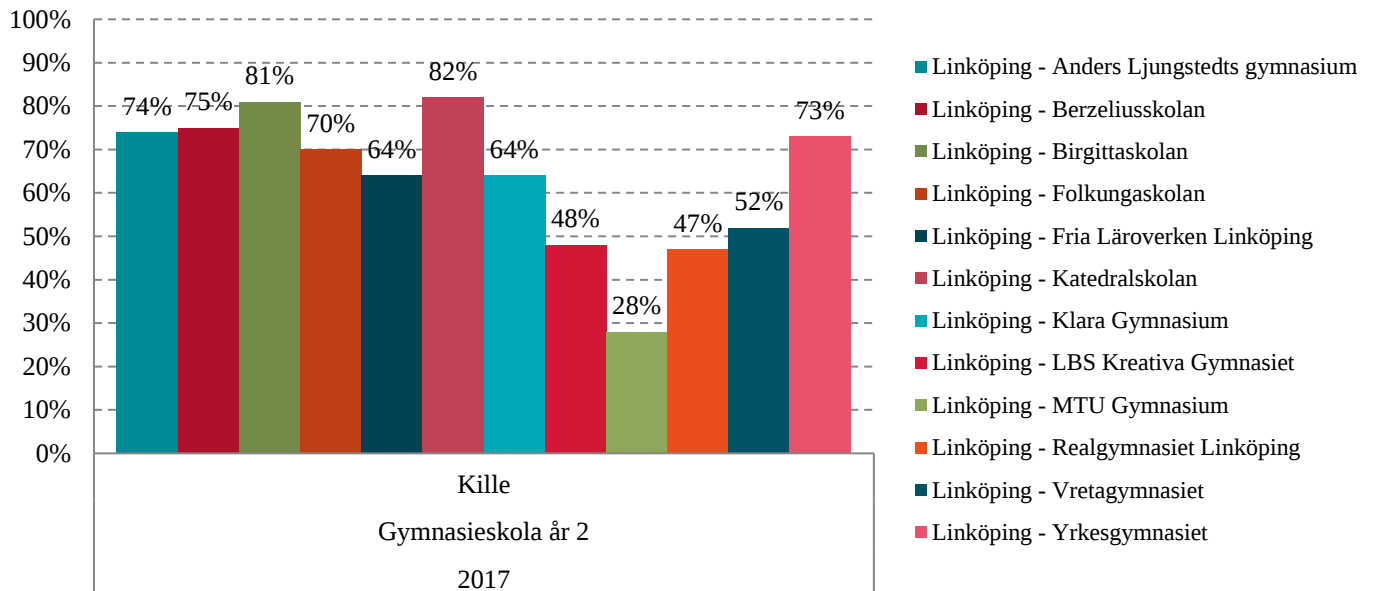
Det ska också genomföras en utvärdering med de parter som har deltagit under Ung dialog. Ung dialog är ett evenemang som återkommer och det är viktigt att utvärdera för att hela tiden kunna utveckla och göra det bättre. Inte bara för att evenemanget där och då ska få ett bättre upplägg eller fungera bättre, utan framför allt för att eleverna ska få göra sin röst hörd på ett bättre sätt och för att det som sägs ska gynna och nå fler, för det är det som gör skillnad.

Bilaga 1

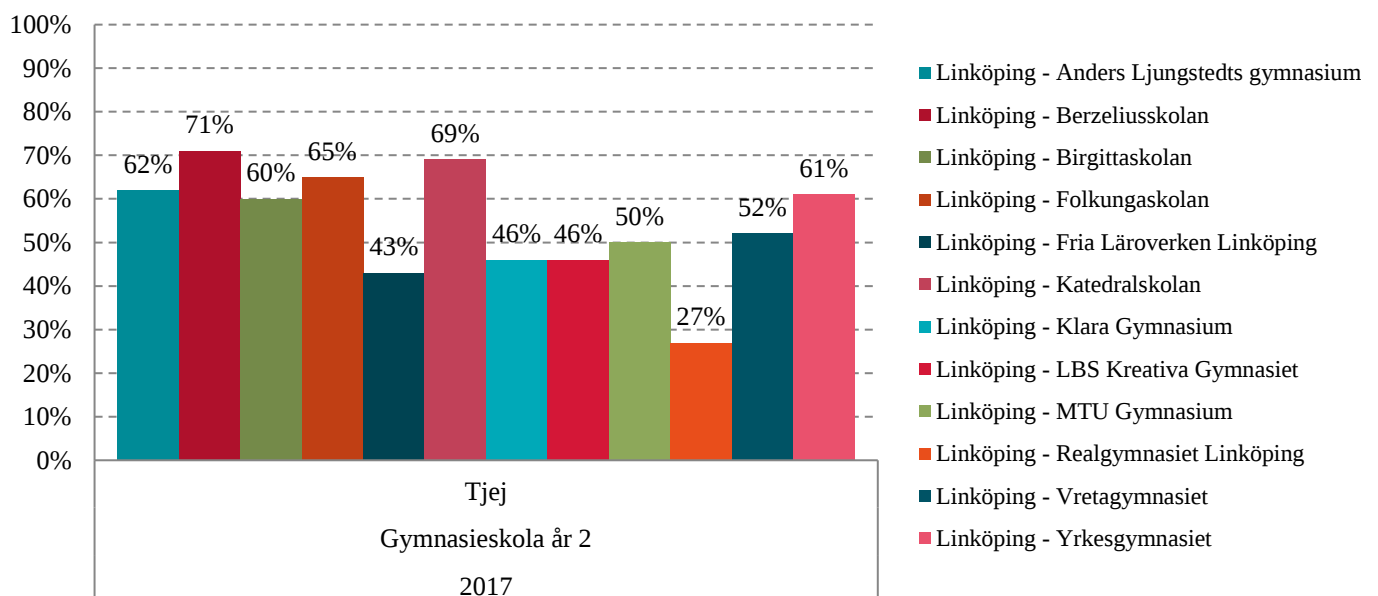

Bilaga 2

24. Elever som alltid eller ofta upplever arbetsro på lektionerna i skolan

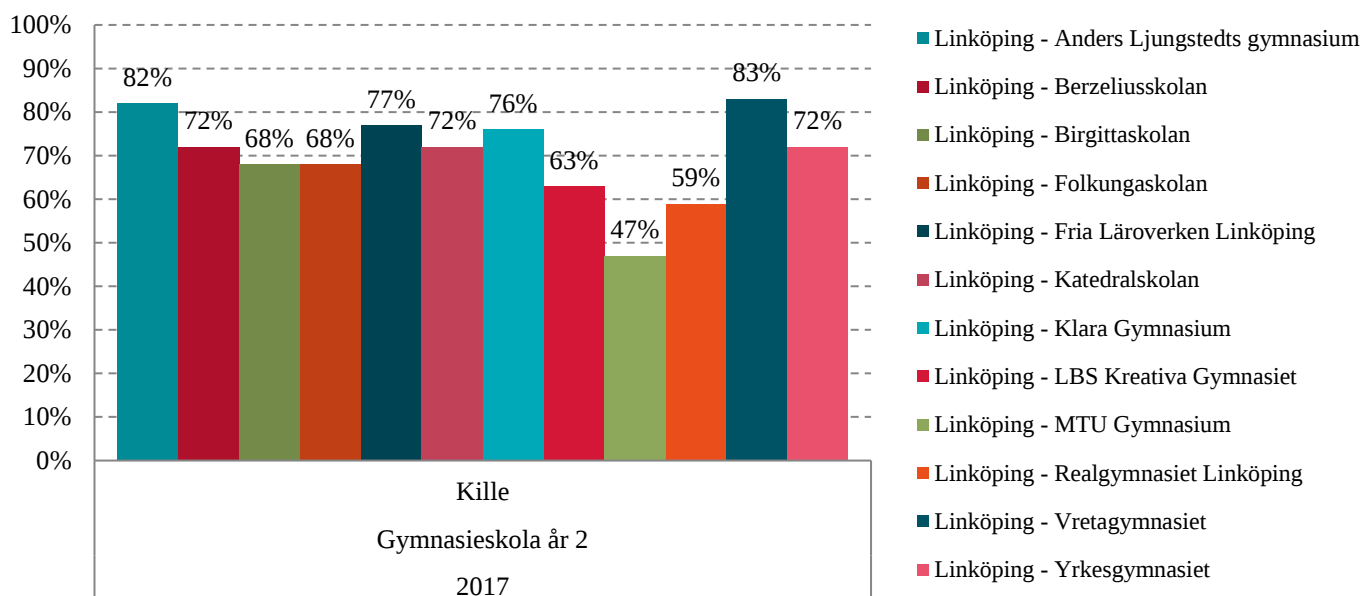

24. Elever som alltid eller ofta upplever arbetsro på lektionerna i skolan

Bilaga 3

09. Elever som alltid eller ofta känner att de duger som de är

09. Elever som alltid eller ofta känner att de duger som de är

